
BAŞKAN OBAMA VE SARKİSYAN'IN KONUŞMALARI - 26 NISAN 2010

Ömer Engin LÜTEM

12.04.2009

Başkan Obama Ermeni Anma Günü için yayımladığı mesajda soykırım sözcüğünü telaffuz etmedi; geçen yıl da olduğu gibi bu deyimın Ermenicesi olan Metz Yegern sözcüklerini kullandı. Böylelikle aslında, dolaylı olsa da, 1915 olaylarını soykırım olarak tanıdı. Bu kelime oyunu Türk kamuoyunu memnun etti. Buna karşın, Diasporada Başkanın aday iken 1915 olaylarını soykırım olarak tanımlamak için verdiği sözü tutmadığı itirazları devam ediyor. Bunun için olmalı, Başkan mesajının yarısı ABD Ermenilerini övmeye ayrılmış; Ermenilerin ABD ekonomisine katkılarında, Amerikan demokrasisini güçlendirmelerinden vs. bahsediliyor. Küçük Ermeni toplumunun ABDye kayda değer bir katkıda bulunduğuna inanmak zor. Amerikan Başkanlarının 24 Nisan mesajları bir iç siyaset belgesidir ve muhatabı Türkiye değil, Ermeni asıllı Amerikan vatandaşlarıdır. Bu açıdan bakıldığında, söz konusu mesajların Türkiye için önemi azalır; ancak ne olursa olsun, belirli bir tarihi olaya önyargılı bir yaklaşım sergilendiğinden bu mesajların Türkiye için kabul edilebilir yanı yoktur. Dış siyaset açısından bakıldığında ise, Türkiye-ABD arasında bazı sorunların olduğu bir dönemde bu son mesajın yeni bir sorun yaratmadığı söylenebilir.

Ermenistan Devlet Başkanı Serj Sarkisyanın 24 Nisanda yaptığı konuşmada en fazla dikkati çeken husus 1915 olaylarının Ermenileri imha etmek için uygulanan bir Osmanlı devlet politikası sonucu olduğu ifadeleridir. Bu sözler, hukuki açıdan ortada bir soykırım olduğunu belirlemek ve sorumlusu göstermek için kullanılmıştır. Konuşmanın olumlu denebilecek tarafı, çok kere yapıldığının aksine, 1915 olayları ile günümüz Türkiye arasında bir bağlantı kurmamasıdır. Bu arada, Türkiyede Ermenistanın mücadelesini destekleyenlere teşekkür edilmesi, Türk Hükümetleri ve Türk kamuoyunu soykırım savını kabul etmeyeceğini ve ümidinin liberal aydınlara bağlanmış olduğunu ortaya koyması yönünden anlamlıdır. 24 Nisanda İstanbulda yapılan gösterilere katılanların sayısının gösterdiği gibi, bu grup çok küçüktür. Değil Türkiye kamuoyunu ikna etmek, tersine hem kendileri hem Ermeni iddiaları için olumsuz tepkiler yaratmanın ötesine geçememektedirler.

Gerek Başkan Obamanın gerek Başkan Sarkisyanın Türkiye-Ermenistan ilişkilerinin en önemli konusu olan protokollere ve bu belgelerin geleceğine temas etmemeleri dikkat çekmektedir. Bu, hiç olmaz ise kısa bir dönem içinde, protokoller konusunda bir ilerleme olmayacağını, Türkiye protokollerin uygulanmasının Karabağ sorununa bağlamış bulunduğu bu sorunda da bir gelişme olmayacağını işareti sayılabilir.